

УДК 255:29.1

УПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

С. М. Сошенко, Б. С. Коломієць

Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського
вул. Першотравнева 20, м. Кременчук, 39600, Україна.

E-mail: Kolombogd@mail.ru

Розглянуто важливі аспекти впровадження інформаційних технологій у навчальний процес ВНЗ. Висвітлено основні напрями комплексного використання інформаційних технологій, а також труднощі їх запровадження в процесі вивчення іноземних мов.

Ключові слова: навчальний процес, Інтернет-ресурс, інформаційні технології, самоосвіта.

ВНЕДРЕНИЕ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В УЧЕБНЫЙ ПРОЦЕСС ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ

С. М. Сошенко, Б. С. Коломиец

Кременчугский национальный университет имени Михаила Остроградского
ул. Первомайская 20, г. Кременчуг, 39600, Украина.

E-mail: Kolombogd@mail.ru

Рассмотрены важные аспекты внедрения информационных технологий в учебный процесс ВУЗа. Обозначены основные направления комплексного использования информационных технологий, а также сложности их применения в процессе изучения иностранных языков.

Ключевые слова: учебный процесс, Интернет-ресурс, информационные технологии, самообразование.

АКТУАЛЬНІСТЬ РОБОТИ. У сучасних умовах глобалізації та інтелектуалізації суспільного розвитку неможливо уявити навчальний процес у вищій школі без використання інформаційних технологій і засобів навчання. Відповідно до Закону України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» упровадження в діяльність навчального закладу інформаційних технологій є пріоритетним напрямком реалізації державної освітньої політики. До того ж стрімка інтелектуалізація економіки визначила наступний етап розвитку суспільства як інформаційний, в якому найбільш цінним ресурсом є інформація та інформаційні технології.

Саме сучасні інформаційні технології зробили можливим доступ кожного фахівця до величезної кількості різних видів інформації. Але щоб доступ до інформаційно-комп'ютерних ресурсів перетворився на володіння ними, студенти повинні набути таких знань, умінь і навичок з інформаційних технологій, які б стали гарантом найповнішої реалізації здібностей особистості та професійно-значущих якостей майбутнього фахівця у відкритому інформаційному суспільстві.

Метою статті є аналіз доцільності упровадження інформаційних технологій у навчальний процес вищих навчальних закладів.

МАТЕРІАЛ І РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ. Сутність інформаційних технологій навчання та особливості їх використання у навчальному процесі розглядали М. Анісімова, В. Глушков, А. Єршов, М. Жалдак, Є. Клементьєва, В. Лавринєць, Є. Машбиць, В. Монахов, О. Пехота, І. Підласий, Є. Полат, І. Синельник, С. Смирнов та ін.

У науково-технічній літературі інформаційні технології (ІТ) – це системи, що є комплексом програмно-апаратних засобів, устаткування, які можуть поєднувати різні види інформації і реалізувати діалог між системою та користувачем [3].

У педагогічній літературі під новими інформаційними технологіями розуміють методологію і технологію навчально-виховного процесу з використанням новітніх електронних засобів навчання й у першу чергу ЕОМ [2]. Основна мета впровадження сучасних технологій навчання – сприяння не тільки ефективному опануванню навчального матеріалу й виробленню системи знань, а й умінню застосувати набуте в професійній діяльності, створенню умов для активної самореалізації особистості як викладача, так і студента.

Використання студентами мобільних пристроїв під час занять дозволяє звернутися до величезного обсягу інформації та перетворити її на знання, що знаходиться у всесвітній мережі, виокремити необхідний матеріал. Проте Л. Толстой зазначав, що знання лише тоді знання, коли здобуті зусиллями думки, а не самою пам'яттю [4].

Особливо доцільне використання новітніх пристроїв у процесі вивчення іноземних мов. Студенти мають змогу скористатися словниками або програмами перекладу в мережі Інтернет, знайти значення необхідного слова, виразу, ідіоми, самостійно перевірити правильність написання. Відбувається процес ненавмисного запам'ятовування, який зумовлює мимовільне засвоєння іншомовної лексики.

Запам'ятовування нової лексики у процесі вивчення іноземної мови відбувається найефективніше тоді, коли студент здогадується значення невідомого іншомовного слова, а використання новітніх технологій дає можливість самостійно перевірити правильність свого здогаду, саме в цей час відбувається збереження нового матеріалу в пам'яті [1]. Тобто одночасно відбуваються два види діяльності: основний – читання та побічний – засвоєння нової лексики. Результати досліджень з експериментальної психології підтверджують закономірності довільного та мимовільного запам'ятовування, об'єму пам'яті та схильності до аналізу [6, 7].

Використання новітніх технологій та мережі Інтернет для перевірки власних знань або отримання нової інформації під керівництвом викладача підвищує інтерес до навчання, мотивацію до самоосвіти студентів вищих навчальних закладів.

Вибір викладачем оптимальних для процесу навчання технологій зумовлюється багатьма чинниками, зокрема: особливості контингенту студентів (вік,

рівень знань, життєвий досвід), специфіка навчального процесу, рівень матеріально-технічного забезпечення, завдання навчальної дисципліни.

Доцільність упровадження новітніх технологій навчання дозволяє визначити такі напрями застосування інформаційних технологій:

1. Використання ІТ у процесі занять для підвищення ефективності навчально-пізнавальної діяльності студентів. ІТ доцільно впроваджувати в навчально-виховний процес як на лекційних, так і на практичних та семінарських заняттях (вивчення нового матеріалу, узагальнення та систематизація знань). У процесі проведення лекцій дієвим є використання інтерактивної дошки, мультимедійного супроводження, що дозволяє не тільки унаочнити процес навчання, а й максимально збільшити обсяг інформації за обмежений час. На практичних заняттях студенти активно застосовують наявні електронні посібники, електронні словники, а також самостійно створені навчальні матеріали з використанням універсальних інструментальних комплексів для розробки та редагування різного роду навчальних програм (наприклад, текстовий редактор Word, програми Excel, Power Point). За допомогою комп'ютерних технологій і розробленої системи різних за рівнем складності завдань стає можливим оперативне проведення контролю знань, що виконує як діагностичну, так і коригувальну функцію.

2. Використання ІТ під час самостійної роботи студентів створює сприятливі умови для самореалізації особистості, надає можливість кожному залежно від рівня підготовки, розумових здібностей обирати послідовність, обсяг і темп оволодіння матеріалом, здійснювати самоконтроль (робота з Інтернет-ресурсами щодо пошуку потрібної інформації для написання реферату, підготовки повідомлення, укладання анотованих списків ресурсів Інтернет на певну тему, створення мультимедійного проекту, презентацій, галерей ілюстрацій; використання пошукових серверів Google, Rambler, Yandex).

3. Використання у навчальному процесі можливостей інформаційних технологій відкриває перспективи для дистанційного навчання. Так одним із шляхів оптимізації навчання студентів заочної форми може стати розміщення на WEB-сторінках кафедр навчально-методичних матеріалів щодо самостійного вивчення дисципліни: робочої навчальної програми, тематичного плану, планів проведення занять, переліку питань для самостійного опрацювання, тестових матеріалів для закріплення й перевірки опанованого матеріалу.

4. Застосування ІТ у навчально-виховному процесі передбачає ретельну підготовку викладача до занять, створення електронних варіантів лекцій, підготовку мультимедійних презентацій, що значно підвищує ефективність сприйняття навчального матеріалу студентами, дозволяє збільшити обсяги інформації для засвоєння на лекції. Сучасні інструментальні засоби відкривають можливість для візуалізації навчальних матеріалів і створення електронних підручників, посібників, практикумів, що активно використовувалися б у початковому процесі. Тому актуальним є питання створення електронних бібліотек з курсами дисциплін, які викладаються в навчальному закладі. Проте, незважаючи на високу ефективність, підготовка навчально-методичного забезпечення із використан-

ням ІТ вимагає значних витрат часу.

5. Використання ІТ відкриває широкі можливості для науково-дослідної роботи студентів. Однією із сучасних форм комунікації стає проведення Інтернет-конференцій, організація форумів з обговорення проблемних питань, що дозволяє заощадити кошти на проїзд, проживання та друк матеріалів, відкриває широкі можливості для обміну досвідом, збагачення знань, спілкування з цікавими людьми тощо.

Упровадження ІТ надає широкі можливості для вільного вибору студентами форм і методів навчання, проте не зменшує роль викладача в освітньому процесі, адже навчальний процес має бути керованим. Викладач повинен не тільки знати, але вміти планувати й передбачати результати навчання, моделювати ситуації, спрямовувати діяльність студентів, створюючи умови для розвитку особистості та творчих здібностей.

Використання ІТ у процесі вивчення іноземних мов має і негативні аспекти. Перекладаючи текст з іноземної мови, студент не знає значення слова, а за допомогою мобільного пристрою (мобільний телефон, смартфон, планшет) у мережі Інтернет самостійно знаходить значення слова, проте правильність перекладу може бути сумнівною. Надання лише одного варіанту перекладу слова замість кількох можливих порушує контекстуальний аспект перекладу, призводячи до неточності, викривлення змісту. Таким чином без обґрунтованого пояснення та відповідного контролю викладача студенти можуть помилково зрозуміти значення слова та запам'ятати неправильне його значення.

Негативним моментом використання інтерактивних пристроїв під час заняття є те, що процес роботи з ними відволікає увагу слухачів, та під час пояснення викладачем теми чи проведенні практичного заняття, тобто студент не засвоїть матеріал у повному обсязі. Необхідно вивчення та впровадження в навчальний процес Інтернет ресурсів, що призводить до необхідності вироблення та розвитку навичок та умінь роботи з ними.

Також негативним моментом використання мобільних пристроїв є обмежений час роботи, тобто під час лекції чи заняття в мобільному пристрої може закінчитись заряд, що призведе до автоматичної неможливості виконання завдань чи користування ресурсом студентами.

Централізована база знань, розміщена в Інтернет, допоможе кожному студенту, абітурієнту, аспіранту, викладачу отримати необхідний матеріал в електронному вигляді (назва ВНЗ, кафедри, викладацький склад, списки груп, розклад занять та дзвінків, тематичний план, методичні рекомендації, перелік необхідної основної та додаткової літератури, підручники, електронні словники, списки необхідних іспитів, ЗНО, приклади вступних іспитів тощо).

Інтернет ресурс доречно використовувати з метою самоосвіти. Додатковий час для отримання нових знань чи повторення матеріалу з'являється під час шляху до університету чи додому, коли студенти можуть використовувати час із користю для навчання. За допомогою мережі Інтернет вони отримують змогу не тільки прямого доступу до навчального матеріалу, а також користування ним безкоштовно, упродовж усього періоду студентського життя [6]. Електронні пі-

дручники не можливо загубити, порвати, вони легкі та зручні у використанні.

Із впровадженням в освітній процес новітніх технологій, викладачі отримують змогу дистанційно проводити не лише навчання, а й контроль знань та надання нового матеріалу за допомогою технологій «Skype», «FtF», «Viber».

Проведене опитування 150 студентів перших курсів свідчить, що студенти на 90% технічно забезпечені й готові до впровадження новітніх методів та методик викладання, побудованих на використанні новітніх технологій. Але не слід забувати й про психологічну складову навчання, адже 15% опитаних висловили небажання замінювати паперові підручники і ручки на екрани планшетів та стилуси, тому необхідна розробка методики поступового впровадження інноваційних технологій в освітній процес.

З метою поліпшення умов та якості навчання в Україні доречним є об'єднання всіх Інтернет ресурсів та бібліотек ВНЗ. Таким чином студенти отримують змогу до реєстрації та використання наукових ресурсів, бібліотек, баз знань об'єднаної спільноти університетів України, спілкування за допомогою форуму чи системи обміну повідомленнями з іншими студентами, викладачами, кураторами, для консультацій, взаємодопомоги тощо. Також з'явиться можливість залишити свій відгук або ознайомитися із уже написаним про проведену лекцію, семінар, практичне заняття чи про роботу кафедри, куратора, групи, університету. Це підвищить рівень мотивації студента до самоосвіти та створить можливість для України виступити на міжнародному рівні з позиції об'єднаної освітньої системи.

ВИСНОВКИ. Отже, впровадження інформаційних технологій навчання є пріоритетним напрямом у системи вищої освіти. Виконуючи навчальну, виховну й дослідну функції, зазначені технології можуть застосовуватися як на етапі підготовки до проведення занять, створенні навчально-методичного забезпечення, так і під час навчально-виховного процесу й у позааудиторній роботі. Використання інформаційних технологій дозволяє створити принципово нову інформаційну освітню сферу, що надає широкі можливості для навчальної діяльності, значно впливає на перерозподіл ролей між її учасниками, підвищує мотивацію, розвиває самостійність, сприяє модернізації традиційної системи навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Артемьева О. А. Методология организации профессиональной подготовки специалиста на основе межкультурной коммуникации / О. А. Артемьева // Монография. Тамбов: ТГТУ, 2005. – 160 с.
2. Щукин А. Н. Обучение иностранным языкам: теория и практика /А. Н. Щукин // Учебное пособие для преподавателей и студентов – М.: Филоматис, 2006. – 480 с.
3. Палагутина М. А. Инновационные технологии обучения иностранным языкам // М. А. Палагутина, И. С. Серповская // Проблемы и перспективы развития образование: Материалы междунар. заоч. науч.конф. – Пермь: Меркурий, 2011. – С. 156–159.

4. Толстой Л. Круг чтения. Афоризмы и наставления // Л. Толстой. – М., 2013. – 7 с.

5. Швейцер А. Д. Современная социолінгвістика: теорія, проблеми, методи / А. Д. Швейцер – М., 2009. – 176 с.

6. Мартиненко С. М. Лекції із загальної педагогіки: навч. посіб. / С. М. Мартиненко, Л. Л. Хорунжа. – 4-е вид., стер. – К.: КМПУ ім. Б. Д. Грінченка, 2005. – 138 с.

7. Репкин В. В. Развивающее обучение: теория и практика / В. В. Репкин, Н. В. Репкина. – Томск: Пеленг, 1997. – Выпуск 19. – 288 с.

IMPLEMENTATION OF INFORMATION TECHNOLOGY IN EDUCATIONAL PROCESS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

S. Soshenko, B. Kolomiets

Kremenchuk Mykhailo Ostrohradskyi National University

vul. Pershotravneva, 20, Kremenchuk, 39600, Ukraine.

E-mail: Kolombogd@mail.ru

Are students ready to use the innovative technologies in their everyday life in the University? What are they use it for? Do we can motivate them in using it to get knowledge?

There are questions we have highlighted in the article. To unite the parts of internet-libraries of different Ukrainian Universities to one great massive of knowledge has been proposed. The situation in Ukraine with readiness to get information themselves from the internet is not enough explored and exploration must goes on. We examined 1st course students and the results are shown in the article, but probably, the bigger problem might be with professors and teachers much older without any knowledge of existing of internet or possibilities to use it to get information or to get in contact with others professors from different Universities. Exchange of knowledge in Internet might become the key to improve existing system of education in Ukraine. Good and bad sides of using new gadgets during the lecture been written. Different ways to struggle with it or to allow it been shown. As many teachers and professors of nowadays considers, gadgets are the worst disease of 21st century, especially using it during education process in Universities. More and more Universities provides free wi-fi zone in the institutions and that is not only good but bad too. The students cannot be attention enough while chatting or exchanging messages.

The innovative technologies might be as disease or as panacea of education nowadays.

Key words: education, Internet, self-education, database, innovative technologies.

REFERENCES

1. Artiemieva, O. A. (2005), Metodologiya organizatsii professionalnoy podgotovki spetsialista na osnove mezhkulturnoy kommunikatsii / O. A. Artemeva // Monografiya. Tambov: TGTU, 2005. – 160 p.

2. Schukin, A. N. (2006), Obuchenie inostrannym yazyikam: teoriya i praktika / A. N. Schukin // Uchebnoe posobie dlya prepodavateley i studentov – М.: Filomatis,

2006. – 480 p.

3. Palagootina, M. A. (2011), Innovatsionnyie tehnologii obucheniya inostrannym yazykam // M. A. Plugatina, I. S. Serpovskaya // Problemy i perspektivy razvitiya obrazovanie: materialyi mezhdunar. zaoch. nauch. konf. – Perm: Merkuriy, 2011. – 156–159 p.

4. Tolstoy, L. (2013), Krug chteniya. Aforizmy i nastavleniya // L. Tolstoy. – M., 2013. – 7 p.

5. Shweitser, A. D. (2009), Sovremennaya sotsiolingvistika: teoriya, problemy, metody / A. D. Shveytser – M., 2009. – 176 p.

6. Martinenko, S. M. (2005), Lektsiyi iz zagalnoyi pedagogiki: navch. posib. / S. M. Martinenko, L. L. Horunzha. – 4-e vid., ster. – K.: KMPU Im. B. D. GrInchenka, 2005. – 138 p.

7. Riepin, V. V. (1997), Razvivayuschee obuchenie: teoriya i praktika / V.V. Repkin, N.V. Repkina. – Tomsk: Peleng, 1997. – Vyipusk 19. – 288 p.

Стаття надійшла 18.02.2015.